

Buletin
INFORMATIV

Anul XX • nr. 3 (226) • Martie • 2011

CENTRUL NAȚIONAL PENTRU CONSERVAREA ȘI PROMOVAREA CULTURII TRADIȚIONALE

Buletin
INFORMATIV

Anul XX • nr. 3 (226) • Martie • 2011

**MINISTERUL CULTURII
ȘI PATRIMONIULUI NAȚIONAL**
**CENTRUL NAȚIONAL PENTRU CONSERVAREA
ȘI PROMOVAREA CULTURII TRADIȚIONALE**

013701 București • Piața Presei Libere nr. 1 • corp B 1

• etaj V / VI • telefon/fax 317 89 70

www.centrul-cultura-traditionala.ro

www.traditionalnet.ro

e-mail: contact@centrul-cultura-traditionala.ro

Director: Ciprian OGRĂZEANU

Redactor coordonator: **Oana Gabriela PETRICĂ** - director adjunct

Colectiv redacțional:

Mihaela CIORCILĂ (secretar de redacție) • **Dănuț DUMITRAȘCU**

Elena GAVRILUȚIU • **Mirela PARASCHIV**

Producție și difuzare: **Mariana COMAN**

Coperta I - **Gustav Ioan HLINKA** (Reșița, jud. Caraș-Severin) -
Alegorie

Coperta IV - **Lucica CIOBANU** (Bălțați, jud. Iași) -
Vestitorii primăverii

Fotografiile de Dănuț Dumitrașcu

ISSN 1224 - 6921

Tehnoredactare: **Anca Cristina VERGULESCU**

Vasilica OLARU, meșter din Horezu (Vâlcea), 2010

Fotografie de Rodica Dinache

Mulțumim tuturor colaboratorilor
și așteptăm în continuare informații și articole de specialitate
pentru *Buletinul Informativ*.

Cuprins:

Ecouri

<i>Datină străbună pe Secaş.....</i>	<i>2</i>
(Silvia MACREA)	
<i>„Arta - fereastră a sufletului” - ediția a VIII-a - proiect cultural de promovare a artelor - creatori persoane cu handicap</i>	<i>5</i>
(Prof. Elena STOICA)	

<u>Agenda martie 2011.....</u>	<u>8</u>
---------------------------------------	-----------------

Cercetare aplicată

<i>Meșteșugari care dispar: fierarii și potcovarii.....</i>	<i>23</i>
(Maria SPĂTARIU)	
<i>Ceata de feciori - adusul lemnului la Sadu</i>	<i>26</i>
(Gabriela NEGRU)	

Credință și tradiție

<i>Familia și durerile ei în societatea modernă</i>	<i>29</i>
(Dr. Iuliana BĂNCESCU)	

Portret

<i>Rozica Miculescu.....</i>	<i>33</i>
(Georgiana ONOIU)	
<i>Marin Predușel</i>	<i>39</i>
(Prof. Laura BURCUȘ)	

Ecouri

Datină străbună pe Secaş

Între obiceiurile unei zone etnografice nu există granițe administrative. Acesta este mesajul pe care ni-l transmite anual singurul festival organizat împreună de județele Sibiu și Alba: „Datină străbună pe Secaş”.

După numele pe care îl poartă, evenimentul îi reunește, an de an, în miez de iarnă, pe locuitorii satelor și orașelor din Țara Secașelor într-o competiție a cărui singur câștigător este tradiția. Cu mic, cu mare, secășenii ne cheamă în șezătoare, ne provoacă să conducem răgutele la plecarea în cătănie, să încercăm lada cu zestre în zi de nuntă, să încingem o învârtită și să cântăm alături de Butea junilor. Altfel spus, „Datină străbună pe Secaş” este festivalul unde se întâlnesc obiceiurile și tradițiile din Țara Secașelor.

Parada portului popular la Festivalul „Datină străbună pe Secaş”, 29 ianuarie 2011

„Datină străbună pe Secaş” s-a născut în anul 1972, din dorința profesorului Ioan Popa de a promova zestrea culturală și tradițională din această zonă. Prima ediție a avut loc la Roșia de Secaş, iar a doua la Spring, abia în anul 1984. O a treia ediție a fost organizată tot după o perioadă de lungă așteptare, în 1996, la Spring. De atunci, festivalul este organizat anual, gazde fiind localitățile: Roșia de Secaş (1997), Doștat (1998), Ohaba și Doștat (1999), Spring (2000), Roșia de Secaş (2001), Doștat (2002).

Județul Sibiu s-a alăturat județului Alba, în organizarea festivalului, în anul 2003, așa că de atunci edițiile sunt găzduite alternativ: Păuca (2003), Alămor (2004), Miercurea Sibiului (2005), Spring (2006), Apoldu de Jos (2007), Roșia de Secaş (2008), Alămor (2009), Cergău (2010).

În data de 29 ianuarie 2011, au venit la Păuca să deschidă lada de zestre a tradițiilor din Țara Secașelor locuitorii din Daia Română, Doștat, Spring, Roșia de Secaş, Cergău Mare, Ohaba, Mihaiț (județul Alba), Păuca, Apoldu de Jos, Miercurea Sibiului, Loamneș și Alămor (județul Sibiu).

Programul festivalului a inclus o paradă a portului popular, discursuri ale personalităților prezente la Păuca și un spectacol susținut de formațiile participante. Festivalul s-a încheiat cu un recital extraordinar susținut de o parte a Ansamblului folcloric profesionist „Cindrelul-Junii Sibiului”; soliști invitați: Alina Pinca, Adina Hada, Ilie Medrea.

Cea de-a XIX-a ediție a Festivalului „Datină Străbună pe Secaș” s-a desfășurat cu sprijinul Consiliului Județean Sibiu, prin Centrul Județean pentru Conservarea și Promovarea Culturii Tradiționale „Cindrelul-Junii” Sibiu, în parteneriat cu Consiliul Județean Alba și Centrul de Cultură „Augustin Bena” Alba, Primăria Comunei Păuca și Consiliul Local al Comunei Păuca.

*

Omul sfințește locul, spune o veche vorbă românească. Dascălul Ioan Popa este unul dintre oamenii care a reușit să sfințească, să consfințească ținutul Secașelor ca vatră folclorică autentică, cu identitate proprie, iar festivalul pe care l-a inițiat reușește să îi unească an de an pe secașeni prin datini și obiceiuri.

Silvia MACREA

Manager - CJCPCT „Cindrelul-Junii” Sibiu
Fotografie din Arhiva CJCPCT „Cindrelul-Junii” Sibiu

*

Ioan Popa a așezat Roșia de Secaș pe harta culturii tradiționale române și europene: a creat un ansamblu cu care a colindat țara și lumea europeană. Ioan Popa a așezat Țara Secașelor pe harta zonelor etnografice din România: prin volumul pe care l-a dedicat acestui ținut a încetățenit conceptul de Țară a Secașelor, al cărei autentic reprezentant este. Și pentru a valida conceptul, profesorul Nicolae Gastone a înzestrat zona cu un periodic viabil - Gazeta de Miercurea.

Prof. univ. dr. Ilie MOISE
Universitatea „Lucian Blaga” Sibiu

„Arta - fereastră a sufletului” - ediția a VIII-a - proiect cultural de promovare a artelor - creatori persoane cu handicap -

Ajuns la cea de a VIII-a ediție, proiectul a reușit să reunească, prin expresia artei, artiștii care comunică prin limbajul semnelor vizuale, auditive, bucurându-ne pe noi, cei ce nu avem harul artei.

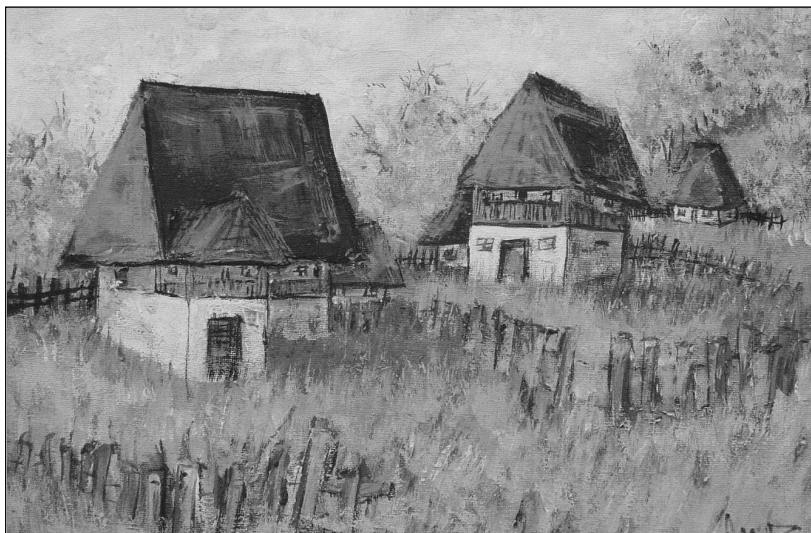
Anul acesta, evenimentul a avut loc joi, 17 februarie 2011, ora 16,30, la Galeria „Constantin Iliescu” din corpul clădirii Consiliului Județean Vâlcea și a reunit, sub semnul artelor vizuale, muzicale, interpretative, creațiile artiștilor vâlceni, ce sunt înregimentate ca persoane cu handicap.

În context au avut loc mai multe momente.

Expoziția de artă plastică a reunit lucrări ale autorilor: Cătălin Beladan, Oana Manea, Diana Mitulescu, Gabriel Medvedov Rotomeză, Paul Stănișor, Daniela Rădău, Constantin Meianu și Dumitru Zamfira.

Dintre pictorii enumerați, Diana Mitulescu și Gabriel Medvedov merită o subliniere specială prin diversitatea stilistică a lucrărilor plastice: Diana Mitulescu este prin firea ei o artistă, iar mâinile pun în valoare materiale pe care noi, „normalii”, nu știm să le folosim: pânuse de porumb, paie, coji de copac, crengi, pietre, pânză de orice gen, materiale recuperabile, toate îmbinate cu grație și talent. Folosind pata de culoare, devin obiecte de artă însuflețite de Diana. Nu mai amintesc de ilustrații, felicitări, măștișoare, pandantive etc.

Gabriel Medvedov, și el cu același har, ne propune privirii imagini, abstracte uneori, creații inegalabile ce decorează pereții, folosind culori neconvenționale. Amândoi sunt artiști recunoscuți, câștigători de concursuri naționale.

Lucrările expuse pe simeza Galeriei ce poartă numele, de acum un *brand* vâlcean, „Constantin Iliescu”, plecat în lumea celor drepți, au fost special pregătite pentru eveniment, folosind arta picturii și a sculpturii în stiluri ce-i identifică pe fiecare în parte. De menționat că am avut în expoziție și împletituri din lână, broderii, expuse pe mese, realizate de persoane cu handicap ce nu le permite comunicarea cu semenii noștri, dar care execută perfect obiecte decorative pentru interior.

Icoana este expresia iubirii lor de Dumnezeu pe care ne-o oferă privirii noastre prin harul ce-l au de revelare a chipului nevăzut al Fiului lui Dumnezeu, al Maicii Sale și al Împărăției Cerului.

Scene din satul natal, a unor imagini emblematice pentru copilăria celor ce s-au născut la țară, sunt ilustrate remarcabil de pictorul și scriitorul Dumitru Zamfira, cu referire la comuna Tetoiu - Vâlcea, autorul fiind și președintele Societății Naționale a Persoanelor cu Handicap Vâlcea.

Momentul interpretativ realizat de tinerii ce activează sub numele de Trupa „Arca lui Noe” pe lângă Parohia Frâncești sub patronajul

PC preot Ionuț Rădulescu și cu responsabilitatea artistică a colegului referent al CJCPCT Vâlcea, Bogdan Popian, a surprins scene memorabile din schița „Cântec în ceață”, de același Dumitru Zamfira, evocând întâlnirea, din cimitir, a ultimilor lăutari în viață, cu umbrele celor plecați în nemurire.

Recitalul muzical a fost susținut de doamna Rodica Vișinescu, cu talent, textele și muzica fiind creații originale, mergând la suflet, optimiste, emoționante, trezind armonii auditive și sentimente de apropiere între oameni, iar cel de al doilea interpret s-a lansat într-un mișcător minispectacol de interpretare, stil etno, care ne-a dezvăluit o altă latură a lui Ilorian Păunoiu, cunoscut vâlcenilor ca poet, om de cultură, coordonator de cenaclu literar în comuna Popești - Vâlcea, realizator de emisiuni TV pe teme de cultură, susținător a unor idei de coagulare a forțelor intelectuale, politice, tradiționale în scopul renașterii satului său natal, Meeni-Popești, prin atragerea de fonduri pentru restaurarea bisericii de lemn, monument istoric.

Proiectul este coordonat de compartimentul artă plastică din cadrul CJCPCT Vâlcea, referent Mioara Comănescu Plop, ea însăși artist plastic.

Prof. Elena STOICA
Director, CJCPCT Vâlcea
Fotografii din Arhiva CJCPCT Vâlcea

Agenda*

Alba

1-30 martie – Alba Iulia

„Culoare și armonie în prag de primăvară” - expoziție de pictură.

3 martie – Alba Iulia

Expoziția de fotografie „Amintiri din Paradis” a artistului Avram Cristea.

7 martie – Alba Iulia

Carnavalul Primăverii.

8 martie – Alba Iulia

„Armonii de primăvară” - spectacol de caritate pentru vârstnici.

25-27 martie – Alba Iulia

Colocviile de Etnografie și Folclor „Gheorghe Pavelescu” - ediția a VIII-a, cu tema „Memoria ca arhivă culturală - valorificări contemporane ale culturii tradiționale”.

31 martie – Alba Iulia

Aniversare Nichita Stănescu - cenaclu literar-muzical.

● **Joi, 3 martie a.c., se lansează, la Alba Iulia, Proiectul „Tradiții și obiceiuri românești”.**

Argeș

11 martie – Topoloveni - Casa de Cultură „Pr. Ion Ionescu”

Salonul de primăvară al artiștilor plastici din județul Argeș.

*N.R. Informațiile de la această rubrică sunt furnizate de centrele județene pentru conservarea și promovarea culturii tradiționale. Pentru confirmări, vă rugăm consultați organizatorii.

12 martie – Pitești

Întâlnirea anuală a membrilor Asociației Folcloriștilor Argeșeni „C. Rădulescu-Codin”.

18 martie – Pitești

Întâlnirea de lucru cu directorii căminelor culturale din județ.

Bacău

8 martie – Oituz

„Astăzi e ziua ta” - spectacol muzical-coregrafic dedicat femeii.

12 martie – Sascut-Sat

În cadrul Proiectului „Conexiuni culturale” se organizează o șezătoare literară care are ca tematică opera lui Ion Creangă.

24 martie – Bacău - Centrul Cultural „George Apostu”

Salonul de primăvară al artei naive.

Bihor

1-8 martie – Oradea

Salonul de primăvară - expoziție de artă plastică.

27 martie – Popești

Concursul „Variatăți bihorene”, cu participarea formațiilor artistice din localitățile: Budoii, Derna, Tăuteu, Marghita, Suplacu de Barcău, Sacalasa, Spinuș, Abram, Popești.

27 martie – Popești

Expoziție de artă populară și artă plastică.

Bistrița-Năsăud

6 martie – Țigău

Sărbătoarea Fărșangului - manifestare tradițională a comunității maghiare.

7 martie – Bistrița

Vernisajul expoziției de artă plastică a artiștilor bistrițeni.

8 martie – Prundu Bârgăului

„Un cântec pentru mama ținem” - manifestare culturală dedicată *Zilei Femeii*.

25 martie – Bistrița

„Zestrea satului” - festival-concurs de interpretare a muzicii populare - faza finală și gala laureaților.

Botoșani**1 martie – Botoșani**

Târgul Mărțișorului - ediția I. Participă meșteri populari din județ și din județele limitrofe.

4-6 martie – Dorohoi

„Mărțișor dorohoian” - festival-concurs național de muzică ușoară românească - ediția a XXVIII-a, care își propune afirmarea și lansarea tinerelor voci, stimularea de noi talente interpretative în vederea promovării lor în elita muzicii ușoare românești și internaționale. Concursul se desfășoară pe trei secțiuni: tineri cu vârsta cuprinsă între 15-29 ani, copii cu vârsta cuprinsă între 6-10 ani, copii cu vârsta cuprinsă între 11-14 ani.

Buzău**1-10 martie – Buzău - Biblioteca Județeană**

„Mărțișoare buzoiene la Bibliotecă” - expoziție de mărțișoare create de meșteri populari din județ.

7 martie – Buzău

Spectacol de divertisment dedicat *Zilei Internaționale a Femeii*.

12-16 martie – Buzău

Consfătuiri de lucru cu instructorii de formații folclorice și cu meșterii populari din județ.

Caras-Severin**1 martie – Reșița**

„Mărțișoare folclorice” - spectacol susținut de Orchestra Profesională „Virtuozii Semenicului” și Ansamblul Folcloric „Semicul”.

7 martie – localități din județ

Proiectul „Conservarea tradițiilor cu măști de primăvară”: **Tocma Cornilor și Nunta Cornilor** (Bănia, Prigor, Eftimie Murgu); **Urșii** (Ciclova Română); **Berbecii** (Slatina-Timiș).

12 martie – Reșița

Festivalul de Muzică Corală „Lia Ponoran” - ediția a VIII-a.

19 martie – Petnic

„Serbările Crainei” - ediția a XII-a.

24-25 martie – Băile Herculane

Întâlnire cu directorii de festivaluri de folclor organizate în județul Caras-Severin; în context: stabilirea strategiilor culturale pe anul 2011.

Călărași

● Proiectul de educație cinematografică a elevilor și tinerilor din municipiul Călărași și din județ, inițiat de „Tenaris Silcotub” și Colegiul Național „Barbu Știrbei”, în parteneriat cu Centrul Cultural Județean Călărași cuprinde în această lună proiecțiile filmelor:

- *Zona* - producție mexicană

2 martie - Călărași - Sala de spectacole a Centrului Cultural Județean Călărași

- *Caravana cinematografică* - producție românească

9 martie - Călărași - Sala de spectacole a Centrului Cultural Județean Călărași

- *În ziua de Crăciun* - producție chiliană

16 martie Călărași - Călărași - Sala de spectacole a Centrului Cultural Județean Călărași

- *Francesca*, - producție românească

23 martie - Călărași - Sala de spectacole a Centrului Cultural Județean Călărași

- *Aura* - producție argentiniană

30 martie - Călărași - Sala de spectacole a Centrului Cultural Județean Călărași.

● Sub egida Consiliului Județean, Centrul Cultural Județean Călărași inaugurează o suită de spectacole de teatru și muzică prezentate de instituții de prestigiu sub genericul *Stagiunea „Primăvara culturală”*

- **9 martie** - *Revista revistelor* - spectacol al Teatrului „Constantin Tănase” București

- **8 martie** - *Capodoperele lui Frantz Listz* - recital de pian Lucian Velciu

- **29 martie** - *Soțul păcălit* - spectacol al Teatrului „Nottara” București.

Cluj**3-6 martie – Cluj-Napoca - Expo Transilvania**

Târgul „Produce de Cluj” - manifestare la care participă și meșteri populari din județ.

3-7 martie – Varșovia (Polonia)**Târgul de mărtișor** - expun meșteri populari din județul Cluj.**3-15 martie – Varșovia (Polonia)****Fotografia document etnografic** - expoziție foto-documentară.**8 martie – Cluj-Napoca**Spectacol festiv dedicat *Zilei Femeii*.**19 martie – Cluj-Napoca****Vocea Populară** - spectacol in memoriam Codruța Aron Virtic.

- În această lună CJCPCT Cluj editează monografia localității Cojocna.

Constanța**1-4 martie – Constanța**Din ciclul „Atelier de obiceiuri și tradiții”, se organizează colocvii privind *Mitul Babei Dochia* și *Povestea Mărtișorului*, însoțite de o expoziție de mărtișoare și o manifestare artistică realizată cu școlile partenere.**9 martie – Constanța - Școala „Aurel Vlaicu” (cu clasele I-VIII)**„*Mucenicii* - moment străvechi ce semnifică începutul de an agrar, hotarul dintre iarnă și vară, între zilele aprige ale Dochiei și zilele călduroase ale Moșilor” - manifestare de educație permanentă integrată Proiectului „Atelier de obiceiuri și tradiții”.**Covasna**

- Centrul de Cultură Covasna, sub egida Consiliului Județean, lansează proiectul *Popasuri culturale ale județului Covasna*. În această lună manifestările au loc în localitățile Cernat și Ilieni.

Dâmbovița**24 februarie-10 martie** - Târgoviște - Galerile de Artă „Sever”Expoziție de pictură dedicată *Zilei Femeii*. Expun Maria Gardam și Andreia Mierlea - clasa de artă modernă a profesorului Mihai Șerbănescu, din cadrul Școlii de Arte.**14-19 martie – Târgoviște - Cabinetul Multimedia al Centrului Județean de Cultură****Satul Tradițional - univers de sine stătător** - program educațional complex de cunoaștere a tradițiilor, obiceiurilor și practicilor din satul vechi ce se adresează elevilor din școlile târgoviștene.**15 martie – Pucioasa****Concert de Primăvară** - spectacol muzical prezentat de elevii clasei de canto, a Școlii de Arte - profesor Maria Tufeanu, în parteneriat cu Centrul Cultural Pucioasa.

- **Au loc deplasări de teren în localitățile Moreni, Valea Lungă și Iedera în vederea identificării vechilor ateliere de prelucrare a lemnului, în perioada 21-25 martie.**

Dolj**6 martie – Brabova, Carpen, Cernătești, Melinești, Pielești, Teslui**
Strigarea peste sat la Lăsatul Postului Mare - obicei tradițional.**7-23 martie – Desa****Sărindarul de obște** - obicei specific acestei localități doljene. În această perioadă se desfășoară primul segment: „Purtarea sărindarului”.**12 martie – Desa****Încuratul Cailor la Sântoader** - obicei tradițional. La concursul de călărie participă și reprezentanți ai localităților învecinate, Ciupercenii Noi și Poiana Mare.

- În perioada 14-25 martie, specialiștii CJCPCT Dolj desfășoară cercetarea etnofolclorică cu tema „Tradiția și creația populară în satul românesc contemporan - zona etnografică Dolj”, în comuna Vârvoru de Jos și satele aparținătoare. Acest proiect cultural a demarat în anul 2006.

- Joi, 31 martie 2011, la Galerile „Cromatic” ale CJCPCT Dolj, are loc lansarea volumului *Sănătatea în Dolj. Monografie sanitară* - autor: medicul român de origine franceză Charles H. Laugier -, reeditat la 100 de ani de la apariție.

Galați**1 martie – Galați****Valori autentice ale culturii populare tradiționale** – colocviu ce pune în dezbatere tradițiile legate de Mărtișor.**2 martie – Galați****Mărtișoare muzicale** - spectacole prezentate de elevii Școlii de Arte în școli și licee din municipiu.**2 martie – Galați**

Întâlnirea membrilor Clubului Umoriștilor „Verva”.

4 și 18 martie – Galați

Clepsidra - concerte filantropice susținute de formațiile Centrului Cultural „Dunărea de Jos”.

8 martie – Galați

Spectacol folcloric dedicat Zilei Femeii.

8 martie – Galați

„De ziua ta” - expoziție de artă fotografică.

18 și 28 martie – Galați

Întâlniri ale membrilor Clubului Criticilor „Oblio”.

21 martie – Galați

Manifestări literare dedicate *Zilei Internaționale a Poeziei*.

28 martie – Galați

Expoziție de arte vizuale.

Giurgiu**3 martie** – Giurgiu

Colinde acum feminine de seară - seară de teatru organizată de elevii cercului de literatură și teatru din cadrul Centrului Cultural Local „Ion Vinea”.

4 martie – Giurgiu

Spectacol dedicat Mărțișorului - participă elevii cercului de chitară din cadrul Centrului Cultural Local „Ion Vinea”.

7 martie – Giurgiu

„De ziua ta, mămico” - spectacol realizat de elevii cercurilor de dans modern și canto din cadrul Centrului Cultural Local „Ion Vinea”.

8 martie – Giurgiu

„Pentru mama mea” - spectacol și expoziție de felicitări. Participă cursanții claselor de Dans modern, Canto (muzică ușoară și populară), Pictură, Grafică din cadrul Școlii de Arte a CJCPCT Giurgiu.

9 martie – Giurgiu

Mucenicii Domnului - obiceiuri populare specifice sărbătorii Sfinților 40 de mucenici. Manifestările - ateliere de lucru, demonstrații de artă culinară, degustări, concursuri - în parteneriat cu Muzeul Județean „Teohari Antonescu”.

12 martie – Vărăști, Valea Dragului

Încuratul cailor - obicei tradițional.

13 martie – Giurgiu

„Scrisori între surori” - seară de teatru organizată de elevii cercului de literatură și teatru din cadrul Centrului Cultural Local „Ion Vinea”.

17 martie – Giurgiu - sediul Centrului Cultural Local „Ion Vinea”

Concert educativ susținut de Orchestra de Suflători „Valahia”.

25 martie – Giurgiu

Spectacol de caritate susținut de Ansamblul Folcloric „Doina Dunării” al Centrului Cultural Local „Ion Vinea”.

31 martie – Giurgiu

Seară de poezie Nichita Stănescu, organizată de elevii cercului de literatură și teatru din cadrul Centrului Cultural Local „Ion Vinea”.

● În perioada 1 februarie-15 martie, se desfășoară, în localitățile din județ, Festivalul „Șezătoarea”, care își propune revitalizarea și valorificarea obiceiurilor de muncă din perioada de iarnă: tors, țesut, curățat porumb etc. și aducerea în actualitate a creațiilor artistice tradiționale din lumea satului.

Gorj**6 martie** – Stoina

Festivalul „Mărțișoare folclorice” - ediția a V-a. Organizatori: Consiliul local, Primăria și Căminul Cultural. Parteneri: Consiliul Județean Gorj, CJCPCT Gorj, Școala Populară de Artă Târgu Jiu.

9 martie – Bărbătești, Săulești

Mucenicii și Lăuatul fetelor - obiceiuri populare performate în cadrul Programul „Gorjul tradițional”.

15-30 martie – Szombathely (Ungaria)

Vernisajul Salonului Internațional de Arte Vizuale „Gorjfest 2010”, în organizarea CJCPCT Gorj.

23-25 martie – Novaci

Festivalul de Teatru „Sabin Popescu” - ediția a XII-a.

25 martie – Runcu

„Sărbătorile Dealului” - manifestare etnofolclorică integrată Programului „Gorjul tradițional”.

25 martie – Tismana

Târgul de ceramică și semințe de la Tismana. Organizatori: Consiliul Local și Casa de Cultură Tismana, în parteneriat cu CJCPCT Gorj.

● În perioada 14-25 martie, se desfășoară faza pe localitate a Festivalului Portului și Dansului Popular pentru Tineret „Liviu Dafinescu” - ediția a VIII-a. Organizatori: CJCPCT Gorj și Ansamblul Artistic „Doina Gorjului”.

Harghita

4-6 martie – Miercurea-Ciuc

Schimb de experiență profesională între Centrul Cultural Harghita și Institutul Pedagogic și Cultural Eger (Ungaria).

5 martie – Remetea

Lăsața Secului – festival de datini, ediția a XIX-a.

10 martie – Târgu Mureș - Casa Bernády

Vernisajul expoziției *Fotográfiai emlékek katonai dokumentumok Csikmenaságról.*

11 martie–10 aprilie – Miercurea-Ciuc

Curs de formare profesională a adulților - specializarea fotograf.

20 martie – Sibiu

Vernisajul expoziției fotografice cu lucrări realizate în tabăra de la Mădăraș Ciuc.

● În perioada 17-20 martie se organizează o excursie de studii cu directorii căminelor culturale din județ ce face parte din programul *Összetartozunk* (împreună). Itinerariul acestei excursii va cuprinde localitățile: Cluj-Napoca, Turda, Dej, Mediaș, Baia Mare.

Ialomita

25 martie – Bordeșelu, com. Ciochina

„Artă populară și tradiție folclorică” - manifestare etnofolclorică.

Iași

1 martie - Sticlăria-Scobinți

„Sărbătoarea Mărțișorului”, expoziții-concurs și ateliere de creație.

12 martie - Soci-Miroslovești

„Șezători la noi în sat”. Participă rapsozi, creatori populari și gospodari din Soci și Miroslovești.

19-20 martie – Iași

„Din bătrâni, din oameni buni” - festival-concurs dedicat interpreturilor de muzică populari, ediția a VI-a.

Ilfov

1-30 martie – Voluntari

Expoziția de mărțișoare „Mama, simbol unic de frumusețe și fericire”.

2 martie – Buftea

Spectacolul de divertisment „Mărțișoare muzicale”.

6 martie – București - Sala Radio

Concertul *Te iubesc femeie, pentru tine mamă.*

8 martie – Voluntari

Seară ilfoveană - concertul *Omăgiind femeia, mamă.*

15 martie – Voluntari

„Cultură și educație” - program european care cuprinde două proiecte de civilizație rurală cu aplicație în județul Ilfov, începând cu această lună. Întâlnirea oamenilor de cultură și artă din localitățile unde se implementează proiectele cu factorii de decizie la nivel județean.

● Programul „Teatrul în Ilfov” se inaugurează marți, **1 martie**, prin derularea proiectului de prezentare a unor spectacole de teatru în azilele de bătrâni de pe raza județului. În această lună au loc spectacolele cu piesele de teatru: *Meșterul Manole* - regia Marian Ciripan, *Steaua fără nume* - regia Ovidiu Ianu, *Coupe* - regia Ovidiu Ianu, în localitățile Periș, Buftea, Săftica, Brănești, Cernica.

Programul mai cuprinde spectacole de teatru, după cum urmează:

- **9 martie** - *Străini în noapte* - regia Radu Beligan, cu Florin Piersic și Medeea Marinescu, în localitatea 1 Decembrie;

- **16-30 martie** - *Nuntă la palat* - regia Marcel Horobeț, *Animăluțe animate* - regia Paul Ionescu, *Punguța cu doi euro* - regia Marcel Horobeț (premieră), producții ale formațiilor de teatru de copii și tineret ce aparțin CJCPCT Ilfov.

Mehedinți

30 martie – Drobeta-Turnu Severin

Festivalul Național de Poezie „Nichita Stănescu”.

Mureș

● Pe parcursul lunii:

- se continuă inventarul troițelor de pe Valea Mureșului și inventarul porților de pe Valea Nirajului;

- se elaborează metodologia de inventariere a patrimoniului arhitectural tradițional al comunei Hodoșa, în colaborare cu Asociația de Prietenie Hodoșa - Verneque, Franța.

Neamț

5-6 martie – Piatra Neamț

Festivalul Național de Folclor pentru Copii și Tineret „Florile Ceahlăului”.

Olt

1 martie – Craiova

Expoziție cu lucrările de artă plastică din patrimoniul CJCPCT Olt, constituit în urma taberelor de creație organizate de instituție.

15 martie – Râmnicu Vâlcea - Muzeul Satului

Expoziția de fotografie „Etnografica”, organizată de CJCPCT Olt.

12 martie – Vlădila

Încuratul cailor de Sântoader: expoziție, film și dezbateri despre acest obicei.

● Pe parcursul lunii martie, specialiștii CJCPCT desfășoară:

- Proiectul „Artizanii Oltului”, proiect de cercetare și înregistrare a artizanilor din județ;

- proiectul de cercetare, conservare și promovare a obiceiului **Strigarea peste saț, care se desfășoară de Lăsatul Secului de Paști în toate localitățile din județ;**

- Proiectul „Obiceiuri tradiționale de primăvară în satele din județul Olt”: expoziții, proiecții de film și simpozion de prezentare a obiceiurilor și tradițiilor de primăvară.

Prahova

1-31 martie – Breaza

Expoziție județeană de costume populare.

21-31 martie – Ploiești - Teatrul „Equinox”, Câmpina

Festivalul Artelor „Nichita la Echinocțiu” - ediția a VI-a. Din program:
- spectacole de teatru, de teatru-dans, recitaluri muzicale, vernisaje de expoziții, lansări de carte, ateliere de creație și interpretare. Se joacă următoarele spectacole: *Măreția Frigului* și *Antrenorul de îngeri* de Nichita Stănescu (Casa de Cultură „Geo Bogza” din Câmpina), *Muzeul Întâmplărilor de Ceară* de Lucian Vasilescu, *Eu, adică Ea* - spectacol de teatru-dans pe teme din creația literară a lui Nichita Stănescu și Gellu Naum;

- Universitatea Liberă „Nichita Stănescu”; atelierul de semne, atelierul de sunete, atelierul de pantomimă și expresie corporală, atelierul de texte, atelierul de imagine;

- vernisajul expoziției „Prin tunelul oranj” a artistului fotograf Vali Craina (Salonul Orion);

- vernisajul expoziției de eseu fotografic „Avatarurile unui autoportret” de Mihai Vasile (Casa de Cultură „Geo Bogza” din Câmpina);

- vernisajul expoziției de artă plastică „Anotimpuri” a artistului plastic Titus Drăghicescu (Casa de Cultură a Sindicatelor Ploiești).

25-27 martie – Ploiești, Bucov - Parcul „Constantin și Ion Stere”

Manifestări cultural-artistice dedicate Basarabiei, organizate sub egida Consiliului Județean Prahova și cu sprijinul Fundațiilor „Mihai Viteazul” și „Constantin și Ion Stere”.

25-28 martie – Ploiești, Plopeni, Azuga, Băicoi, Boldești-Scăeni, Breaza, Bușteni, Ciorani, Comarnic, Măneciu, Mizil, Sinaia, Valea Călugărească

Caravana poeziei „Nichita Stănescu”, organizată de Centrul Județean de Cultură.

29-31 martie – Ploiești, Plopeni, Bușteni, Drajna, Izvoarele

Ciclu de manifestări sub genericul Festivalul Internațional de Poezie „Nichita Stănescu”. Participă oameni de litere din România, Serbia, Republica Moldova, Ucraina, Franța.

27 martie – Gura Vadului

Sărbătoarea Florilor de Migdal - ediția a VI-a. Manifestare complexă, cu participare județeană.

Satu Mare

1 martie – Satu Mare - Sediul CJCPCT

Spectacol dedicat *Zilei de 1 Martie*.

2 martie – Satu Mare - Sediul Forumului Democrat German din România

Sărbătoarea de Fărșang.

3 martie – Satu Mare - Galeria de Artă a Primăriei

Vernisajul expoziției de artă plastică a artistei Ramona Sabou.

4, 11, 17 și 23 martie – **Culciu Mare**

Întâlniri de lucru cu membrii formației de dansuri populare din comună.

4, 11, 18 și 25 martie – Satu Mare - Sediul CJCPCT

Seri de muzică și poezie.

7 martie – Satu Mare - Sediul CJCPCT

Spectacol omagial de 8 Martie.

11 martie – **Stâna**

Întâlnire de lucru cu membrii formației de dansuri populare țigănești din localitate.

14 martie – Cehal

„Să nu ne uităm tradițiile” - șezătoare tradițională.

15 martie – Satu Mare - Teatrul de Nord

Sărbătoarea Revoluției de la 1848; în context: moment omagial la bustul lui Petőfi Sándor.

17 martie – Satu Mare - Galeria de Artă a CJCPCT

Vernisajul expoziției colective de artă plastică „Aripa Tânără” și Varadi Katalin.

25 martie – Satu Mare - Filarmonica „Dinu Lipatti”

„Recitatio” - festival-concurs din lirica poezilor sătmăreni - ediția a V-a.

31 martie – Satu Mare - Galeria de Artă a Consiliului Județean

Vernisajul expoziției colective de artă plastică Benko Lazslo, Foriș Ioan și Katona Gabor.

- În perioada 24-26 martie, specialiștii CJCPCT participă la Colocviile Literare ale Revistei „Caiete Silvane”, organizate la Zalău (județul Sălaj).

- Miercuri, 9 martie, la Șimleu Silvaniei (județul Sălaj) și luni, 21 martie, la Baia Mare (județul Maramureș) este lansat volumul autorului sătmărean Viorel Câmpean, „Oameni și locuri din Sătmar”.

Sălaj

5 martie – Vârșolt

Concurs de recitări de poezie „Kanyadi Șandor” - faza județeană.

6 martie – Buciumi

Festivalul Coral „Preot Ștefan Răcășan” - ediția a III-a. În program: prelucrări folclorice, cântece patriotice și religioase.

15 martie – Zalău

Ziua Maghiarilor de Pretutindenii.

25 martie – Jibou

Festival-concurs județean de recitare a poeziilor umoristice.

25-26 martie – Zalău, Jibou

Zilele Revistei de cultură „Caiete Silvane” - ediția IV-a.

Sibiu

8 martie – Sibiu

Spectacol folcloric dedicat *Zilei de 8 Martie*, cu participarea Ansamblului Folcloric Profesionist „Cindrelul-Junii Sibiului”.

24-26 martie – Sibiu - Casa de Cultură a Sindicatelor

Festivalul-concurs Național al Tinerilor Interpreți de Muzică Populară „Vară, vară, primăvară” - ediția a XV-a. Festivalul se adresează soliștilor vocali de muzică populară din țară și din diaspora, reprezentanți autentici ai zonelor etnofolclorice pe care le reprezintă. Manifestarea își propune valorificarea tezaurului folcloric din România și afirmarea și promovarea valorilor autentice.

- În luna martie se fac cercetări de teren privind *Cântecele vechi*, la Turnu Roșu și *Prinsul vărutele*, la Orlat și Săliște.

Timiș

1 martie – Timișoara

Topul Mărțișorului - concurs destinat tinerilor interpreți de muzică populară. Manifestarea este organizată de Consiliul Județean Timiș, prin Centrul de Cultură și Artă al Județului Timiș, în colaborare cu Cercul Militar Timișoara.

8 martie – Timișoara - Sala „Capitol”

„La mulți ani, măicuță dragă!” - spectacol muzical-coregrafic susținut de Ansamblul „Banatul” al Centrului de Cultură și Artă, în care evoluează soliști vocali și instrumentiști de prestigiu ai muzicii populare.

Tulcea

- Pe parcursul lunii martie, Teatrul „Jean Bart” din cadrul Centrului Cultural „Jean Bart” Tulcea prezintă, în cadrul stagiunii teatrale, spectacolele: *O noapte furtunoasă* (premieră), *Detectiv pe portativ*, *Prostia omenească*, *Nocturn Tango*, *Cântec de lebedă*, *Bădăranii* (premieră).

Vâlcea

3 martie – Râmnicu Vâlcea - Galeria de Arte „Constantin Iliescu”

„Culoare și candoare” - proiect cultural inclus în Programul „Pro Arte”, care își propune valorificarea talentelor artistice ale vâlcenilor și dedicat *Zilei Femeii* - ediția a VIII-a. În context: vernisajul expoziției de artă plastică, recital poetic, recital muzical.

4 martie – Valea Mare - Căminul Cultural Drăganu

Ziua Tradiției - proiect cultural care vizează tradițiile și obiceiurile prilejuite de Anul Nou de Primăvară. În context:

program artistic dedicat primăverii, susținut de elevii Școlii cu clasele I-VIII din Drăganu și Simpozionul „Ce știm despre Anul Nou de Primăvară?” - moderator: prof. Elena Stoica. Participă preoții de pe raza comunei, profesori, purtători de folclor, practicanți ale meșteșugurilor tradiționale.

9 martie – Grădiștea - Căminul Cultural

Ziua Tradiției - Anul Nou de primăvară - spectacol dedicat anotimpului primăverii, cu participarea elevilor din școlile de pe raza comunei Grădiștea, și dezbateră cu tema „Ce este Anul Nou de Primăvară?”, cu intervenții din partea preotului comunei, a cadrelor didactice și a publicului; moderator: prof. Elena Stoica.

11 martie – Colonie-Nuci - Școala cu clasele I-VIII

Ziua Tradiției - spectacol al copiilor dedicat primăverii. Dezbateră cu tema „Semnificațiile unor sărbători de primăvară: *Mărțișorul, Dragobetele, Mucenicii, Săptămâna Oarbă*“. Moderator: prof. Elena Stoica.

12 martie - Negreni - Biserica cu hramul „Sfântul Nicolae“

„Oameni de ieri, oameni de azi - Ziua Tradiției“ - evocare religioasă a celor ce au trăit și activat în comuna Mihăiești.

23-24 martie - Râmnicu Vâlcea - Biblioteca Județeană „Antim Ivireanul“

Salonul Național al Cărții de Etnologie - ediția a XI-a. Parteneri: Biblioteca Județeană „Antim Ivireanul“, Ateneul „Meșterul Manole“, Editura „Fântâna lui Manole“.

Cercetare aplicată

Meșteșugari care dispar: fierarii și potcovarii

De când a învățat să stăpânească focul și să transforme minereurile de fier, omul nu a încetat să-și facă viața mai ușoară: a început să scormonească pământul cu cuțite și cu sape, după secole și secole a creat pluguri, a inventat tractoare sau și-a întors privirea spre animalele de lângă el, ușurându-le mersul prin forma simplă, ovală, a potcoavelor. În secolul al XX-lea, fierarii și potcovarii, meșteșugari nelipsiți odinioară din satele românești, sunt tot mai rari. Și nu mai au nici cui să transmită ceea ce au învățat și nici de ce să îl transmită: creșterea animalelor și utilizarea lor în agricultură nu mai sunt priorități în mediul rural.

Meșteșugarii

Se numără repede numărul fierarilor-potcovari care mai activează în prezent în județul Sibiu. În sate precum Apoldu de Jos, Retiș,

Tilișca, Alțâna, Porumbacu de Sus și Chirpăr fierăritul este încă practicat, în cadrul unor mici ateliere de subzistență.

Nicolae Bârsan din Retiș are 69 de ani și este ultimul din satul său care mai cunoaște tainele acestui meșteșug. De practicat nu îl mai practică din cauza problemelor de sănătate, dar păstrează ciocanul, cuțitul de curățat unghia, cleștele și rașpălul, care i-au fost tovarăși de viață din 1962, de când a învățat meseria de la un sas din localitate. Nicolae Bârsan a fost ucenic, a fost și calfă, el, însă, nu a mai avut cui să transmită meșteșugul mai departe.

Rar practică fierăritul și potcovitul și Dumitru Lal din Tilișca. Îl împiedică problemele de sănătate și faptul că clienții sunt tot mai puțini. În schimb, Nicu Hunuzău este decis să transmită acest meșteșug fiilor lui. De peste 30 de ani lucrează potcoave pentru consătenii din Chirpăr și pentru oamenii din localitățile din preajmă. Nicu Hunuzău a învățat meșteșugul de la tatăl său, care, la rândul său, l-a deprins de la tatăl și așa se face că fierarul de acum este reprezentantul celei de-a patra generații de fierari ai familiei.

Și meșteșugul lui Ilie Babă (80 de ani) din Apoldu de Jos este continuat, chiar de către fiul său, Ilie Babă (53 de ani). Cei doi lucrează împreună în același atelier și prelucrează fierul în paralel cu agricultura. Lucrează numai la comandă, pentru că, odată cu tehnologizarea agriculturii, sunt tot mai puțini cai de potcovit și tot mai puține căruțe de reparat. Pe lângă potcoave, cei doi realizează, de asemenea, fier de plug, prășitori, porți etc. În atelierul lor, învață meserie trei ucenici, dar fiecare dintre ei are un alt serviciu stabil.

Meșteșugul

Realizarea unei potcoave incumbă multă muncă și multă răbdare. O bucată de fier, numită platbandă, este pusă pe foc, iar când metalul dobândește o culoare roșie-albă este scos din foc. Acum începe baterea lui cu ajutorul ciocanului pentru a-l modela în formă de U. Se dau găurile necesare, se bat colțurile, iar când potcoava este gata, este prinsă de copita animalului. Copitele se fac pe mărimi în funcție de piciorul calului, iar înainte de prinderea potcoavelor, copitele sunt curățate cu atenție.

În ceea ce privește uneltele folosite de fierari și potcovari, trebuie spus că instrumentele moderne le înlocuiesc adeseori pe cele

Ilie Babă și fiul său, fierari din Apoldu de Jos, județul Sibiu

tradiționale: se folosesc aparatul de sudură și bormașina, iar foalele cuptorului de topit fier sunt acționate cu un electromotor.

Atestare de la 1376

Fierăritul și potcovitul au o vechime de multe secole în ținutul Sibiului, chiar dacă atestarea datează „abia” din 1376. Într-un document din acest an, breasla fierarilor apare menționată sub denumirea de *fabrorum fraternitatis* și se menționează, de asemenea, că fierarii sunt specializați în diferite branșe: *cuțitari*, *căldărari*, *lăcătuși* și *săbieri*, ultimii apărând sub numele de *gladiatores*. Documentul este certificat și prin descoperirile făcute în teren: „O altă mențiune care atestă existența în împrejurimile Sibiului, de această dată, a meșteșugului fierăriei este și descoperirea în 1879 la Șelimbăr a numeroase obiecte din fier, care formau utilajul unui atelier de fierărie datat în secolul al XIII-lea. Printre ele se afla și o cană de bronz (aquamanila), posibil aflată în atelier pentru reparații, cană pe baza

căreia s-a stabilit și datarea atelierului în prima parte a secolului al XIII-lea, ea găsim și corespondent direct într-o cană de bronz din Riethnordhausen, la poalele Muntelui Kyffhäuser. Printre obiectele descoperite s-au aflat și câteva spade și bare de spadă, importantă fiind mai ales bara, care atestă clar faptul că era în proces de făurire când fierăria a fost distrusă. Distrugerea fierăriei de la Șelimbăr s-a datorat probabil năvălirii mongolilor“ [Ioan Marian Șiplic, *Breslele producătorilor de arme din Sibiu, Brașov și Cluj, secolele XIV-XVI*, Editura Universității „Lucian Blaga“, Sibiu, 2001]

În secolul al XVI-lea, breasla fierarilor primește o recunoaștere superioară, fiind admisă includerea în mediul urban a unor bresle specifice mediului rural: „Faptul că fierarii din Sibiu împreună cu cei din Sighișoara, Mediaș Brașov, Bistrița și Biertan încheie o uniune interurbană, pentru care Universitatea Săsească confirmă în 1578 unele statute cu privire la admiterea fierarilor de la sate în breslele orășenești, este încă o dovadă în plus care atestă forța economică a breslelor fierarilor în general și a celei a sibienilor în particular.“ [Ibidem]

Maria SPĂTARIU

CJCPCT „Cindrelul-Junii“ Sibiu

Fotografie din Arhiva CJCPCT „Cindrelul-Junii“ Sibiu

Ceata de feciori - adusul lemnului la Sadu

Cetele de feciori din Sadu se constituie în ziua de Sfântul Nicolae, pe 6 decembrie. În funcție de numărul de feciori din sat și de vârsta acestora, se pot constitui de la una până la trei-patru cete în sat. În anul 2010 s-au băgat la *Ceata Mare* feciori cu vârste cuprinse între 22-27 de ani, iar în rândurile *Cetei Mici* au intrat tinerii de 16-22 de ani. Un criteriu important în departajarea pe cete este cel al prieteniei, iar înainte se făcea în funcție de statutul militar: cei care au

Sârba în jurul sapinelor, moment al obiceiului performat la Sadu, jud. Sibiu

efectuat stagiul militar intrând în ceata mare, iar cei care „n-au făcut armata“, în ceata mică.

În studiul de față vom prezenta un segment din activitatea cetei junilor, și anume aducerea din pădure a lemnului de fag, simbol al bărbăției, puterii și îndemnării. Acest eveniment are loc chiar în Ajunul Crăciunului, când, dis-de-dimineată, feciorii se întâlnesc acasă la jude și de acolo pornesc spre pădure, de unde aduc lemnul de fag. Acest periplu este condimentat cu cântec și joc, astfel: pe drum junii fredonează cântecul „Pe su' deal, pe su' pădure“, iar în pădure joacă sârba în jurul focului și împodobesc căruța și boii folosiți pentru a aduce lemnul în comună.

Fiecare dintre cete aduce un lemn din pădure, iar în semn de respect și recunoaștere a întâietății celor mai vârstnici și mai experimentați, lemnul pe care îl aduce Ceata mare este de dimensiuni mai mari decât cel al Cetei Mici și mai falnic. În prezent,

În Sadu nu mai are nimeni boi, prin urmare s-a apelat la mijloace externe: s-a împrumutat o pereche de boi din Tălmăcel, pentru Ceata Mare, iar lemnul Cetei Mici s-a adus cu tractorul. La încărcatul lemnului în căruță, respectiv tractor, dau o mână de ajutor și alți băieți și bărbați din comună, iar apoi se bucură cu toții de reușită tot prin intermediul jocului popular, respectiv sârba în jurul sapinelor. Nu lipsește nici băutura, care întreține voia bună și alungă frigul: *crășmarii* fiecărei cete omenesc mulțimea adunată cu țuică fiartă; este foarte interesant faptul că în Sadu nu se bea vin până în a treia zi de Crăciun. Către amiază se pleacă spre sat, în alai: întâi trece lemnul Cetei Mari, urmat de lemnul Cetei Mici și de mulțimea adunată. Feciorii stau în picioare pe lemn, se sprijină pe sapin și cântă o melodie veselă, pe versuri ce reprezintă o variantă a poeziei lui Vasile Alecsandri „Fata ardeleană”.

Cetele sunt întâmpinate de către sătenii care ies pe la porți și admiră atât frumusețea carelor, cât și mărimea lemnelor; pe drum se fac câteva opriri, astfel încât junii să poată interacționa cu oamenii, iar boii să se odinească. În tot acest timp, *crășmarii* dau sătenilor țuică fiartă, le urează „Sărbători fericite!”, iar junii se dau jos de pe buștean, aruncă sapinele într-o grămadă și se prind la sârbă.

Anul acesta, Ceata Mare a întâmpinat o problemă: s-a rupt carul, căci este o tehnică în ceea ce privește așezarea lemnului pe dricul din față. Datorită acestui fapt și a aceluia că Ceata Mică a transportat lemnul cu ajutorul unui tractor, Ceata Mică a ajuns mai repede, dar a așteptat Ceata Mare, care are întâietate.

Drumul lemnului se încheie în mijlocul comunei, lângă Căminul Cultural, unde este dat jos cu ajutorul unei macarale. Oamenii din sat licitează pentru lemnele care se vând în întregime; cum pentru încălzirea locuințelor se folosește gazul metan, nu se mai taie în bucăți pentru foc. Acum Primăria suportă cheltuielile, însă, în trecut, lemnul adus de ceată era folosit pentru încălzirea bisericii și a casei gazdei, plata chiriei la gazdă și achitarea tuturor cheltuielilor.

Rolurile și activitățile cetei de juni sunt complexe. Aceasta se destramă în seara de 28 decembrie, însă tinerii interacționează în continuare și păstrează relațiile de prietenie pe parcursul întregului an ce urmează.

Gabriela NEGRU

Referent, CJCPCT „Cindrelul-Junii” Sibiu
Fotografie din Arhiva CJCPCT „Cindrelul-Junii” Sibiu

Credință și tradiție

Familia și durerile ei în societatea modernă

Trăim astăzi într-o altă dimensiune a lumii - o lume în care a pătruns tehnica, o lume în care pe creștini nu-i mai prigonește decât păcatul, care a devenit atât de legat de societate, încât e tot mai greu a distinge între legea lui Dumnezeu și fărădelege, e tot mai greu a găsi vreme, și mai ales pace, pentru rugăciune și a ne ridica spre Dumnezeu.

În acest context, familiei îi revine un important rol de a mărturisi valorile creștine în societate: cuplul stabil, heterosexual, întemeiat cu binecuvântarea Bisericii, prin Sfânta Taină a Cununiei, nașterea de prunci, o viață de muncă, rugăciune și înfrânare, un sfârșit creștinesc și firesc al vieții. De asemenea, familiei îi revine un rol hotărâtor în educația morală și creștină a tinerilor, în lupta cu viciile și păcatele sau cu tentațiile și ispitele lumii de azi ca drogurile, violența, televiziunea, Internetul, traficul de carne vie, tirania modei etc.

Schimbările majore de ordin tehnic, cultural, ideologic au antrenat schimbări radicale în mentalitatea și viața cotidiană care și-a pierdut dimensiunea sacră a existenței, omul dobândind o mentalitate individualistă, mercantilă, narcisistă și nihilistă. O lume fără idealuri, în care valorile și adevărul s-au relativizat, devenind chestiuni de alegere individuală, o viață solitară în mari aglomerații urbane, sau în fața mijloacelor de comunicare virtuală toate acestea adâncesc criza persoanei umane, sentimentul vidului existențial, al singurătății și determină refugiul în practici precum drogurile, violența, sectarismul, sinuciderea.

Depărtarea de tradiție sau chiar negarea acesteia implică pierderea identității persoanei și comunităților sau chiar constituirea unei noi identități, false și labile, o aparență socială fără valori profunde, care aruncă în criză persoana umană, o face să trăiască o viață dublă, fără a-și găsi împlinirea și desăvârșirea.

Specialiștii au constatat, de asemenea, o criză spirituală a familiei, consecință a educației adulților de astăzi de către statul comunist ateu și materialist, a imposibilității părinților de a-și educa suficient copiii în spiritul valorilor creștine, a menținerii dimensiunii creștine a familiei mai mult în virtutea tradiției liturgice și sacramentale decât ca urmare a unei educații creștine sistematice, a unei pastorale elaborate.

Viața actuală, progresele științifice pun Biserica în situația de a da un răspuns creștin la noi probleme precum eutanasia, transplantul de organe, ingineria genetică (implantul de celule embrionare, fertilizarea in vitro, procrearea prin disociere parentală, maternitatea de împrumut, clonarea), unirea liberă ca alternativă la familia tradițională.

Lucruri care cu numai jumătate de veac în urmă erau considerate anomalii înspăimântătoare acum ne invadează viața și devin idei sau chiar modele pentru unii tineri.

În societatea contemporană constatăm impactul tot mai mare pe care îl au toți acești factori asupra familiei și indivizilor. Ei generează, cu timpul, schimbări de mentalitate și comportament social, o nouă viziune asupra familiei; am putea spune o criză de valori, morală, dar

și una culturală; pe lângă adoptarea de noi puncte de vedere și viața într-un alt context social, este vorba de reconsiderarea valorilor tradiționale care țin de familie, de cuplu, de iubire, naștere, căsătorie și moarte. Sunt afectate nu numai obiceiurile în sine, ci însăși instituția familiei tradiționale, în care mulți dintre membrii comunității nu mai au încredere.

O bună parte a comunității aflată la vârsta nubilă se află la muncă în străinătate. Dintre tinerii rămași în țară mulți preferă conviețuirea liberă în locul căsătoriei tradiționale (lucru neîntâlnit până în ultimii 50 de ani în comunitățile mult mai rigorige în ceea ce privește valorile creștine și morale) sau celibatul, pentru a evita dramele familiale ale generațiilor anterioare sau împovărătoarele obligații pe care le presupunea mai demult, mai ales pentru femei, o căsătorie.

Întemeierea unei familii este văzută de tot mai mulți tineri mai mult ca o povară decât ca un prilej de bucurie. Nu numai împuținarea nunților confirmă atitudinea reticentă față de căsătorie, ci și abandonul parental sau filial, înmulțirea divorțurilor, ușurința cu care se desfac căsătoriile sau se înfiripă relațiile extraconjugale.

De asemenea, contextul satului tradițional a dispărut, comunitatea suferind pierderi și transformări ale unei însemnate părți a patrimoniului cultural datorită deschiderii din ultimii 50-60 de ani, influențelor tot mai puternice ale culturii populare din alte zone sau arealuri geografice, ale mass-media etc.

Remarcabilă este evoluția nunții de la ritual la spectacol, aceasta devenind, în ultimii ani, mai mult o ceremonie privată, de dimensiune mai puțin comunitară și mai mult familială, în sensul lărgit al noțiunii de neam. Se poate spune că tânăra generație, presată și de contextul sociocultural actual, a înfăptuit o revoluție a familiei, implicând și profunde schimbări în obiceiuri.

Dispariția unor secvențe ritual-ceremoniale în obiceiurile actuale nu mai constituie deja o surpriză pentru cercetătorii de teren. În momentul acesta se poate vorbi și despre o reasezare a comunității românești într-un nou context social și confesional. Tinerii revin din Europa cu o nouă mentalitate, cu noi valori, dintre care o parte se reflectă și în obiceiurile nupțiale.

Previziunile pe care le putem face vizează schimbări profunde, filtrate prin prisma mentalității tradiționale și a tradiției creștin-ortodoxe, destul de înrădăcinate încă în comunitățile românești. Sub acest semn al unei schimbări profunde în societate, știință și în mentalul colectiv se situează și obiceiurile vieții de familie. Dacă, în ultima vreme, specialiștii constată dispariția multora dintre ele, o conservare fragmentară a altora și multiple mutații funcționale, în viitor pot să apară schimbări și mai profunde cum ar fi înlocuirea unor (secvențe de) obiceiuri cu altele străine de zonă sau chiar de spațiul românesc, urmare a liberei circulații în alte spații geografice a multora dintre membrii comunităților tradiționale sau a urmării unor emisiuni pe teme de cultură tradițională la posturile de radio și TV. Ar fi necesară o pronunțare a societății tradiționale asupra problemelor familiei contemporane enumerate mai sus, precum și a noilor tehnologii ce vizează viața de familie, pe măsura cunoașterii și/sau adoptării lor de către membrii comunității tradiționale.

Dr. Iuliana BĂNCESCU
Cercetător științific II, CNCPCT

Portret

Rozica Miclescu

Transformările ce se petrec în arta populară sunt generate pe de o parte de o nouă viziune asupra valorilor culturale ale societății contemporane, iar pe de altă parte de ideile din care se conturează aspecte precum inventivitatea și dinamica fenomenelor. A reuși să îmbini tradiționalul cu cerințele de astăzi nu e lesne de realizat. Este nevoie de pricepere, înțelegerea noilor forme, însușirea autenticului și reinterpretarea lui în forme atrăgătoare.

Astăzi, succesul depinde și de spiritul negustoresc pe care îl are fiecare creator popular în parte, de capacitatea lui de a atrage cumpărătorii prin amestecul dintre artă populară, adaptare, imaginație, dialog cromatic.

Din această perspectivă este destul de complicat să descriu arta Rozicăi Miclescu și statutul ei: la bază este desenator-creator și acest lucru i-a dat puterea de a crea niște modele remarcabile, pentru că, dincolo de linia autenticului, pe care a deslușit-o prin practică, prin studiul bibliografiei și analiza covoarelor din colecțiile muzeale, ea a păstrat filonul tradițional și a intervenit înspre „îndulcirea” liniilor motivelor și folosirea degradeurilor de culori pentru a obține efectul de lumini și umbre. Am descoperit-o de câte ori am avut ocazia să discutăm ca pe o fire întreprinzătoare, hotărâtă,

Rozica Miclescu și creațiile sale

ambitioasă și permanent interesată de a-și îmbogăți cunoștințele în domeniu. Această capacitate de autoperfecționare a ajutat-o să aibă o afacere de care să fie mulțumită și în care să adune colaborarea, la un moment dat, chiar și cu mai mult 200 de femei, angajate ale firmei pe care a construit-o cu mult efort.

Știut fiind faptul că nimic nu se realizează fără muncă și sacrificiu, Rozica Miclescu a studiat și a lucrat enorm, de foarte tânără și nu fără a întâmpina obstacole.

Gustul pentru țesut l-a descoperit în familie, dar la liceul din Urlați, județul Prahova, sub îndrumarea distinsei profesoare Elena Stănescu, a cărei memorie o evocă, a reușit să aprofundeze tehnica țesutului la gherghef, atât a covoarelor țesute, tip kilim, cât și a covoarelor înnodate.

Fiind nevoită să-și continue studiile la liceul seral, s-a angajat ca țesătoare la un atelier al Cooperativei Textile din Ploiești, unde lucrau 100 de țesătoare în schimburi. Aici a lucrat trei ani și jumătate

covoare înnodate (1977-1981). În același timp a fost membră a ansamblului de dansuri populare al Uniunii Județene a Cooperăției Meșteșugărești „Marama Populară”. Cu toate că se zvonise că „la covoare nu se câștigă bani”, creatoarea noastră spune că „deși încadrarea era de 1450 lei/lună, dacă lucrezi cu trageră de inimă, salariul era în jur de 4000 lei”.

Din 1981, Rozica Miclescu a schimbat locul de muncă, angajându-se prin transfer la Întreprinderea Județeană de Prestări Servicii și Producție Industrială Prahova, o instituție care producea la unul din atelierele sale covoare țesute, tip kilim. Tot trei ani a lucrat și aici, unde, își amintește de șefa de atelier „o femeie aprigă ce nu ezita să le pună să strice chiar și un metru de covor”, dacă ochiul ei dibuia vreo greșală. În anul 1983 a întrerupt lucrul pentru creșterea celui de-al doilea copil, dar nu pentru mult timp, deoarece află din ziarul „Flamura Prahovei” că serviciul ei scotea la concurs un post de desenator-creator.

Știindu-se talentată la desen, cunoscând cerințele acestui atelier, s-a prezentat la concurs, cu mari emoții. A obținut postul, dar și felicitările comisiei, ceea ce a motivat-o să se perfecționeze continuu. Așadar, imediat s-a înscris la Școala Populară de Artă din Ploiești, unde a absolvit cu note maxime secția de pictură. A studiat acum tot ce i-a stat la îndemână pentru a stăpâni cât mai bine domeniul căruia i se dedicase.

Își amintește cu tristețe faptul că în cei opt ani de zile „cât am lucrat ca desenator-creator, rar s-a întâmplat să obțin aprobarea pentru a pune în lucru un model nou ori să fac o îmbunătățire la un desen tradițional privind linia sau culoarea. Atunci când s-a întâmplat, am obținut felicitări de la superiori, după aceea șicane de la șefa de atelier și invidie de la colegile mele”.

A avut înțelepciunea de a memora modelele gândite de ea și, la un moment dat, când s-a produs evadarea spre libertate, în 1992, a decis (de acum era posibil), să fie propria sa șefă, „să pot lucra orice model doresc, să fac oricâte covoare vreau. Când am hotărât ca, în loc de un atelier de artist să fac o mică întreprindere, am dorit să ajut mai multe femei să aibă de lucru, să câștige mai mulți bani, ceea ce nu am realizat încă așa cum am dorit, dar încă mai sper”.

Pentru Rozica Miclescu, covoarele „înseamnă aer, apă, mâncare; eu trăiesc prin ele, mă exprim prin ele. Mă bucur și mă simt foarte

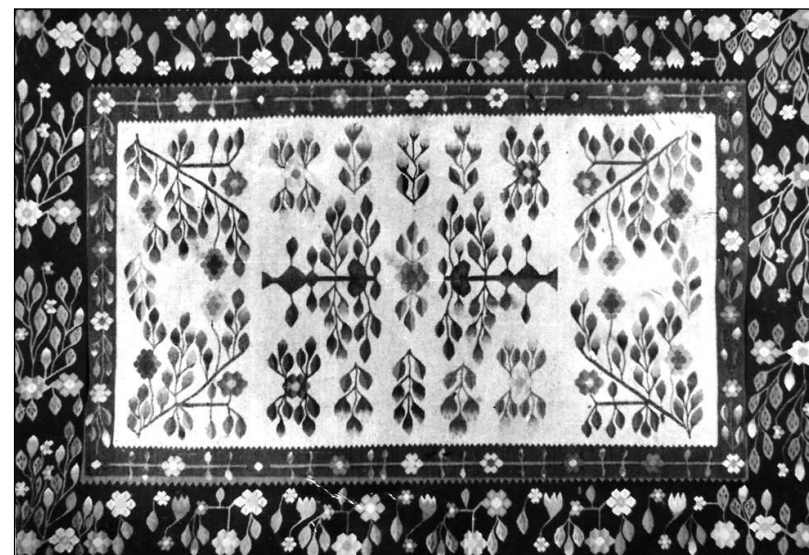
fericită, văzându-le în toate fazele: idei în mintea mea, desene pe hârtie, proiecte în mărime naturală așezate între firele de urzeală, pentru a deveni covoare pe gherghefuri. Apoi, fiecare covor trebuie aranjat, finisat, prezentat într-o expoziție, într-un magazin sau livrat unui client”.

Experiența lucrului cu peste 200 de angajate a fost binevenită, deoarece de la unele a învățat, iar pe altele le-a introdus ea în subtilitățile meșteșugului țesutului de covoare, artă veche de când lumea.

La Vălenii de Munte, Rozica Miclescu execută la războiul vertical, în tehnici specifice, unele dintre cele mai reușite covoare aparținând tipurilor tradiționale, care impresionează prin frumusețea și eleganța compoziției, cu motive decorative de mare plasticitate, fie geometrice (romburi, s-uri, zig-zag-uri), fie florale (pomul vieții, vrejul, „toate florile din lume, indiferent că este vorba de ciulin, mușețel, mac, spic, garoafă, magnolie, trandafir, nufăr, orhidee sau cactus”), zoomorfe (cerbul, câinele etc.), avimorfe, antropomorfe și a cromaticii de mare diversitate, plină de subtilitate, fantezie și bun gust.

Toate piesele sunt realizate cu măiestrie și imaginație. Între acestea covorul oltenesc impresionează prin complexitatea tehnicii de lucru, prin decorul vegetal sau zoomorf, încadrat de chenare simple sau duble. Tonurile de roșu, oranj, galben, verde sunt completate de cele rafinate de cafeniu, ocru, vișiniu. Cunoscând rețetarul tradițional al culorilor naturale, Rozica Miclescu îl utilizează în combinații estetice excepționale.

Am întrebat-o cum a știut ce să aleagă din modele și care a fost exemplul cel mai bun de urmat: „Am citit multe cărți de specialitate și am analizat multe colecții. Așa am înțeles ce trebuia să creez!”, mi-a răspuns Rozica. Uneori, văzând ce se afla pe piață, mi-a mărturisit că avea senzația „întâlnirii cu copia urâtă a pieselor de colecție”. Ideea exemplului negativ ce i se etala privirii se datora folosirii lânii groase, ca să fie spornică la țesut, utilizării numai a câtorva culori chimice și a urzelii rare. În opinia creatoarei populare, țesătura care are mai puțin de patru fire pe centimetru este de slabă calitate și asta se adăuga descrierii pieselor de care era nemulțumită. Capacitatea ei de a discerne între lucrul bine făcut și opusul acestuia a ajutat-o să realizeze piese originale și nobile.

Covor oltenesc lucrat de creatoare

Fină observatoare a tendințelor din societatea contemporană, Rozica Miclescu a ascultat și a creat obiecte valoroase, solicitate în galerii de artă, colecții particulare și muzeale, în țară și în străinătate. A țesut și covoare cu legume, fructe, elemente marine (raci, crabi, melci, scoici, caracatițe, corali, broască țestoasă, despre cea din urmă „se spune că aduce bani și ține familia unită”). Foarte multe din creațiile Rozicăi Miclescu decorează cu succes locuințe moderne din București, Valea Prahovei, Timișoara, dar și din orașe din Iordania, Japonia, Anglia, America.

Lucrările sale au participat la numeroase expoziții personale sau de grup, în galerii din țară (București: Sala Dalles, Sala Palatului, Palatul Parlamentului, Ambasada Algeriei, Ambasada Argentinei, Casa ONU, Școala Americană, Muzeul Național al Satului „Dimitrie Gusti”, Galeriile Romartizana, Galeria Orizont, Hotel Marriott, Hotel Sofitel, Hotel Intercontinental, Hotel Crowne Plaza, Camera de Comerț și Industrie, Institutul IRECSO; Ploiești, Sinaia, Brașov, Cluj, Timișoara, Sighișoara, Sibiu, Iași, Brăila, Giurgiu, Constanța) sau din străinătate (Belgia: Galeriile Toison D’or Brussel - 1999-2002;

Elveția: Geneva - 2002, Franța: Aix-en-Provence, Toury Lurcy - Manoir de Lurcy - 1999, 2000, 2002, 2005; Aubusson - Espace de Tapisseries - 2001-2003, Paris - Champs Élysées - 2009; Iordania: Amman - 2006; Germania: Berlin, München, Heidelberg, Frankfurt; Italia: Torino, Veneția, Faenza; Letonia: Riga - 1998), cucerind adesea numeroase premii și diplome pentru originalitatea și calitatea creației (locul 5 pe județul Prahova la concursul Consiliului Național al Întreprinderilor Mici și Mijlocii din România, pentru volum ridicat la export - 2000; laureată a Concursului Internațional „Creatorul de aur” Geneva - Elveția, 2002, diplomă de Excelență a Muzeului Național al Satului „Dimitrie Gusti” din București).

Bucuria și admirația clienților, vizitatorilor care îi văd piesele expuse la atelier sau în expoziții și târguri sunt „adevărate recompense profesionale, deoarece de-a lungul timpului, au fost și momente când aș fi vrut să renunț la ideea de a face afacere din țesutul covoarelor”. Aceste momente veneau și din cauza faptului că lucrul la covoare înseamnă mult sacrificiu, chiar suferință fizică (dureri de spate și ochi), însă, de ce să renunțe dacă acesta este lucrul pe care îl face atât de bine și îi produce bucurie?

Împreună cu angajatele ei, pe care le numește „adevărate maestre”, a țesut zeci de mii de covoare, mai mari sau mai mici, pentru clienți din țară, dar și din străinătate, pentru tineri și vârstnici, bogați și săraci deopotrivă.

Printre lucrările de excepție amintește tapiseriile „Târgul Bucureștilor de altădată”, „Târgul de ceramică” create și executate pentru Camera de Comerț și Industrie București; replici de țesături pentru Tronul lui Cuza și al Elenei Cuza, precum și stofa cu care au fost capitonate o serie de canapele, fotolii și scaune din Muzeul „A. I. Cuza” din Iași, toate executate din mătase naturală și cașmir.

Rozica Miclescu și-ar dori ca oamenii, după ce au avut atâtea exemple de frumusețe, să aprecieze arta și artiștii și cât sunt în viață „nu după ce aceștia nu mai sunt sau nu mai pot lucra”.

Planul pe care ea îl gândește și care a început să prindă contur este acela de a lucra la o superba colecție de covoare alese din creația sa, care vor împodobi pereții unei locuințe vechi de peste 100 de ani, cumpărată cu intenția de a o transforma într-un muzeu care îi va purta numele în viitor, casă ce a aparținut doamnei Zoe Nițulescu,

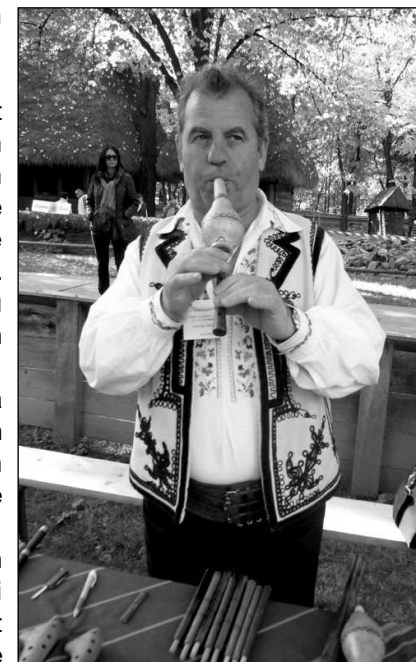
profesoară de țesutul covoarelor la Școala de Arte și Meserii „Regina Maria”, instituție înființată de Nicolae Iorga la Vălenii de Munte.

Fiind întrebată la un moment dat ce este covorul, Rozica Miclescu a dat o definiție pe cât de cuprinzătoare, pe atât de frumoasă: *Ce este covorul? Este calea către Dumnezeu în biserică, așternut pentru pământul care ne ține, semn de respect pentru cei pe care îi iubim, pentru împărați și regi, legendă și mit, este... oglinda sufletului meu, atunci când îl creez!*

Text și fotografiile de **Georgiana ONOIU**
Muzeul Național al Satului „D. Gusti”

Marin Predușel

Marin Predușel este din Troianul, județul Teleorman, și susține că nu și-a ales el ocupația, ci dimpotrivă, a fost ales. Plecat în adolescență din satul natal, la școală, Marin Predușel n-a putut scăpa de amintirea cântecelor pe care le cânta un bătrân din sat la horă. Și-a cumpărat un fluier și, pentru că râdeau de el colegii, cânta în curtea internatului, sub copaci. Apoi a ajuns la Casa de Cultură și a fost pus în legătură cu Ion Lăceanu, căruia i-a plăcut cum cânta, dar n-a fost mulțumit de fluier și l-a trimis să-și achiziționeze un instrument bun în județul Gorj, la Polovragi. Mai apoi, Marin Predușel a călătorit în toată țara în căutare de

instrumente de suflat și, în același timp, a „furat” arta cântecului de la Ion Lăceanu, de la spectacolele căruia era nelipsit. După armată, se angajează la „23 August” și intră în taraful întreprinderii. Așa ajunge să cânte în Franța și în Belgia, iar după ce intră în Ansamblul „Doina Bucureștiului” câștigă „Colierul de aur” la unul dintre cele mai importante festivaluri folclorice din lume organizat la Dijon, în 1985.

În timpul acestor călătorii în străinătate, Marin Predușel vindea fluiera pe care le cumpăra de la meșterii pe care-i descoperise în țară. Până în 1988, când s-a gândit să le facă singur. Nu i-a fost foarte greu, pentru că l-a ajutat școala profesională mecanică pe care o făcuse, dar n-a fost nici ușor. I-a trebuit un an până când să facă primul fluier bun.

Pentru fluiera folosește lemn din prun din zona de deal: paltin sau lemnul-câinelui. De altfel, lemnul are însușiri diferite în funcție de pământul în care crește. Dacă pământul e bogat în calcar sau în pietriș, fibra lemnului e tare, sticloasă, iar sunetul fluierului este strident. Cavalul se face din lemn de frasin, ocarina, din lut, iar cimpoiul, din piele de capră jupuită burduf, pusă la sărat și uscată timp de o săptămână, apoi argăsită. Procesul de fabricație pare complicat, pentru că trebuie să întoarcă pielea de capră și s-o înmoaie cu o soluție specială pentru a realiza ultima legătură, aceea care atașează „bârzoii” de restul cimpoiului.

„Cel mai complicat, spune Marin Predușel, este să faci ocarine, pentru că se fac din lut uscat pe un băț și arse în cuptor de cărămidă, la 800 de grade Celsius. Vrana, cutia sonoră a ocarinei, este extrem de fină și necesită mai multă atenție decât la fluier, pentru că lutul s-ar putea sparge oricând.”

Meșterul vinde câteva sute de instrumente într-un an: fluiera, ocarine, piculine, cimpoaie. Marin Predușel nu este „ultimul mohican” al meseriei sale. În afară de cei doi fii care au urmat drumul muzicii, unul instrumentist la Ansamblul Armatei și cel de-al doilea care studiază contrabasul, meșterul i-a învățat pe tineri să creeze astfel de instrumente de suflat. Unul dintre ei este Andrei Andronic Iugăț Vasu, din București, care a câștigat, de exemplu, Premiul I la Olimpiada Națională „Meșteșuguri artistice tradiționale” atât în 2009, cât și în 2010.

Text și fotografie de **Prof. Laura BURCUȘ**
Masterand - Etnologie, antropologie culturală și folclor -
Universitatea din București